

ВИСНОВОК

рецензента

доктора педагогічних наук, доцента Паньків Людмили Іванівни
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації Чень Жуй

«МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ДОСВІДУ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ В ПРОЦЕСІ ФАХОВОГО НАВЧАННЯ»,

поданої на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії
за спеціальністю 014 – Середня освіта (музичне мистецтво)

Дисертація Чень Жуй присвячена теоретико-методичному дослідженню проблеми формування досвіду міжкультурної комунікації майбутніх учителів музики в контексті педагогічного професіоналізму. У дисертації застосовано міждисциплінарний підхід до визначення сутності, змісту та структури міжкультурної комунікації; подано обґрунтування означеного феномена як одного з найсуттєвіших чинників фахового становлення майбутнього вчителя музики згідно векторів ціннісного самовизначення та взаємодії з «особистісними смислами» представників інших культур, а також творчої самореалізації в художньо-комунікативній діяльності міжкультурного контексту. Розроблено систему діагностики сформованості досліджуваного феномена; обґрунтовано, розроблено та експериментально перевірено організаційно-методичне забезпечення формування досвіду міжкультурної комунікації у студентів факультетів мистецтв закладів вищої педагогічної освіти.

Актуальність теми дослідження не викликає сумнівів, оскільки обумовлюється соціокультурними трансформаційними процесами у сучасному глобалізованому світі, загостренням протиріч у взаємодії різних культур та їх представників, що вимагає активізації пошуків нових смислів міжкультурної комунікації, формування нової Людини, здатної до міжкультурного діалогу.

Актуальність дослідження підтверджується його зв'язком з *науковими програмами, планами, темами*. Так, робота виконана відповідно плану наукових досліджень кафедр теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування і кафедри педагогіки мистецтва і фортепіанного виконавства Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова та складає частину наукового напрямку «Вдосконалення музично-естетичного навчання учнівської молоді у різних ланках мистецької освіти».

У роботі виважено і коректно представлено науковий апарат: мету, об'єкт і предмет дослідження, чітко поставлено завдання. **Мета** полягає у розробці, теоретичному обґрунтуванні й експериментальній перевірці методики формування досвіду міжкультурної комунікації майбутнього вчителя музики в процесі фахового навчання. *Об'єктом дослідження* визначено процес фахового навчання студентів у педагогічних закладах вищої освіти України і Китаю. *Предмет дослідження* – методика формування в майбутнього вчителя музики

досвіду міжкультурної комунікації у процесі фахового навчання в педагогічних закладах вищої освіти України і Китаю.

Відповідно до мети дослідження визначено такі **завдання**: виявити сучасний стан розробки проблеми формування досвіду міжкультурної комунікації в процесі фахового навчання у педагогічних закладах вищої мистецької освіти України; визначити наукові підходи та структурні компоненти досвіду міжкультурної комунікації майбутнього вчителя музики процесі фахового навчання; розробити структурну модель та методику формування досвіду міжкультурної комунікації майбутнього вчителя музики в процесі фахового навчання в педагогічних закладах вищої мистецької освіти України; схарактеризувати критерії, показники та рівні сформованості означеної якості в майбутнього вчителя музики; експериментально перевірити ефективність методики формування досвіду міжкультурної комунікації майбутнього вчителя музики в процесі фахового навчання на основі створеної структурної моделі.

Застосовуючи комплекс методів теоретичного, емпіричного, статистичного рівнів (аналіз, синтез, ретроспективний аналіз порівняння, конкретизація, узагальнення відомостей із наукових джерел; моделювання, анкетування, бесіди, тестування, спостереження, педагогічний експеримент; : методи математичної обробки й аналізу одержаних даних для порівняння їх із вихідними положеннями тощо), використовуючи положення та висновки філософських, психологічних, естетичних та мистецтвознавчих праць вітчизняних і зарубіжних авторів щодо сутності комунікативних процесів та їх особливостей у мистецько-педагогічній роботі (В.Андрущенко, В.Лутай, І.Бех, О.Сухомлинська, В. Шульгіна, І.Зязюн, О.Олексюк, Г.Падалка, О.Ростовський, С.Сисоєва, А.Зайцева, А. Козир, В. Лабунець, В. Орлов, О.Рудницька, О.Хижна, Вей Дзюнь, Ван Те, У Гуолін, Тянь Лі, Чі Яньхуей, Чжен Тю Ює, Цао Ян, Ян Цзюнь та ін.), автор подає системний аналіз поняття «досвід міжкультурної комунікації майбутніх учителів музики», визначає сутність, зміст та структуру означеного феномена, розглядає функції міжкультурної комунікації вчителя музичного мистецтва у професійній діяльності; обґрунтовує критерії, показники, а також рівні сформованості означеної якості вчителя музики; презентує розроблену та експериментально перевірену методику формування досвіду міжкультурної комунікації майбутніх учителів музики у процесі фахового навчання як систему взаємозумовлених принципів, педагогічних умов, методів і прийомів, а також етапів проведення педагогічної роботи означеного напрямку.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає в тому, що вперше: здійснено цілісне дослідження формування досвіду міжкультурної комунікації майбутнього вчителя музики у процесі фахового навчання; розкрито сутність поняття «досвід міжкультурної комунікації», яке в дослідженні розглядається як інтегральне особистісне утворення пролонгованого характеру, що обумовлює вектор спрямованості майбутнього вчителя музики на ціннісне самовизначення та взаємодію з «особистісними смислами» представників інших культур, характеризує його здатність до ціннісної міжкультурної інтеракції, творчої самореалізації в художньо-комунікативній діяльності міжкультурного

контексту. Обґрунтовано структуру досвіду міжкультурної комунікації майбутнього вчителя музики, який включає: мотиваційно-спрямований, когнітивно-рефлексивний, емоційно-оцінний, праксеологічно-співтворчий компоненти. Розроблено методику формування досвіду міжкультурної комунікації майбутнього вчителя музики у процесі фахового навчання на засадах системно-ціннісного, акмеологічно-проективного, творчо-діяльнісного підходів, в основу якої покладено такі педагогічні умови: активізації етнокультурної свідомості студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів; збагачення досвіду міжнародного співробітництва і кроскультурної взаємодії у галузі музичного мистецтва (актуалізації здатності студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів до створення мистецьких проєктів, творення культурних цінностей у галузі музичного мистецтва, формування якостей артменеджера); сприяння самореалізації студентів у різноманітних формах мистецької діяльності через формування полікультурної компетенції майбутніх фахівців.

Визначено критерії та показники сформованості досвіду міжкультурної комунікації майбутнього вчителя музики у процесі фахового навчання. Уточнено зміст базових понять: «досвід», «культура», «комунікація», «міжкультурна комунікація», «формування досвіду міжкультурної комунікації в процесі фахового навчання».

Подальшого розвитку й конкретизації дістали теоретичні положення щодо фахового навчання студентів у педагогічних закладах вищої освіти; методологічні підходи й відповідні до них загально дидактичні та специфічні принципи формування в майбутнього вчителя музики досвіду міжкультурної комунікації в процесі фахового навчання; методи й форми фахового навчання студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів.

Дисертаційне дослідження має теоретичне і практичне значення.

Теоретичне значення дослідження полягає у подальшому розвитку та вдосконаленню системи професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва у закладах вищої освіти Китаю та України.

Практичне значення отриманих результатів визначається розробкою комплексу методів формування досвіду міжкультурної комунікації, які можуть екстраполюватися в різні види фахової діяльності майбутніх учителів музики як засіб обміну культурними цінностями, переданими мовою музичного мистецтва; розробкою експериментально перевіреної методики формування досвіду міжкультурної комунікації майбутніх учителів музики в процесі фахового навчання, яку можливо впроваджувати в освітній процес під час вивчення дисциплін «Методика музичної освіти», «Науковий семінар», на заняттях із педагогічної практики. Практичне значення має розроблений спецкурс «Досвід міжкультурної комунікації студентів факультетів мистецтв», який доповнював матеріали дисертації. Матеріали дослідження можуть бути використані в освітньому процесі музично-педагогічних закладів різного освітнього рівня – у підготовці українських та іноземних студентів за кваліфікаційними рівнями «бакалавр» і «магістр» у системі післядипломної освіти, у процесі самоосвіти вчителів музики.

Основні положення та результати дослідження отримані дисертантом самостійно. Текст дисертації викладено доступною мовою, сучасним науковим стилем з критичним аналізом та висновками.

Результати дослідження повною мірою відображені у 7 одноосібних авторських наукових публікаціях, серед яких 2 у провідних фахових виданнях України, 2 – у міжнародному виданні, 3 – праці апробаційного характеру.

Висновок. Дисертація Чень Жуй «Методика формування досвіду міжкультурної комунікації майбутніх учителів музики в процесі фахового навчання» є цілісним завершеним дослідженням, що відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 і може бути подане до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Рецензент
доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри педагогіки мистецтва
і фортепіанного виконавства
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова

